

Referat fra møte i Nasjonalt forum for åpen forskning 24.9.2026

Til stede:

Tanja Storsul (OsloMet/UHR-Forskning), Johanne Raade (UiT/UHR-Bibliotek), Herman Strøm (USN/UHR), Ragnar Lie (UHR), Vidar Røeggen (UHR), Jorunn Dahl Nordgård (Forskerforbundet), Nina Karlstrøm (Sikt), Monica Roos (HK-dir), Pernille Ziegler (KD), Marte Qvenild (KD), Marianne van der Wel (HOD), Matthias Kolberg (RHF/OUS), Knut Jørgen Vie, Forskningsrådet), Herald Reiersen (OUS), Espen Sandøe Karlsen (Forskningsrådet)

Forfall:

Vigdis Namtvedt Kvalheim (Sikt), Anne Karine Nymoen (UHR), Rachel Glasser (UHR), Hanne Cecilie Kavli (FAFO/FFA),

Innledning

Tanja gikk igjennom dagsorden og kommenterte at det ikke var saker om data i dette møtet, men at det kan være aktuelt på neste møte med en orientering om Forskningsrådets arbeid med datainfrastruktur.

1. Arbeidet med forlagsforhandlinger (Nina Karlstrøm)

- a. Forlagsforhandlinger og strategi / Sikt konsortiets strategi for forlagsforhandlinger for 2026-2027.*

Visjon: *Kvalitet, integritet, åpenhet og bærekraftig kostnadsnivå.*

Nøkkelord er varig tilgang og åpen tilgang, beholde opphavsrett, bibliodiversitet, bærekraftig og transparent økonomi, overgang for nordiske tidsskrifter, kontrakts- og betingelser som styrker brukernes rettigheter, samarbeid med andre konsortier i Norden og Europa og etterrettelig bruk av KI.

- b. Status for arbeidet med funksjonalitet for eksport av data fra NVA*

Åpen API: Det skal være mulighet å hente ut data. DUCT blir ikke brukt videre, heller ikke Tableau, men Power BI i stedet. Mange bruker dette allerede. Dataene vil bli tilgjengelig på NVA sine sider. De er ikke publisert enda, fordi dataene ikke er validert. Personvernombudet må se en siste gang på disse dataene før de kan legges ut. Dataene blir tilgjengelige gjennom Power BI-pakken.

Hvordan involvere brukerne i utforming av rapporter? I Sikts samstyringsmodell har vi et produktråd som går igjennom disse rapportene. Under produktrådet er det opprettet noen arbeidsgrupper (blant annet «testgruppa»), som sammen med bibliometriforum vil gi innspill. NVA planlegger også å lage seminarer/webinarer og vil vise hvordan verktøyene kan brukes, men ønsker at brukerne er i førersetet mht. å organisere slike arenaer.

Forskningsrådet vil også få tilgang til disse dataene og rapportene.

Hva med statistikk over åpen publisering? OA-barometeret er oppdatert for 2025 data. Den vil nå vise live data som gir bedre muligheter for å hente ut data på institusjonsnivå.

Tableau har blitt brukt til å identifisere publikasjoner som er finansiert av Forskningsrådet, bl.a. opp mot åpen tilgang. Målet til Sikt er å levere komplette data fra NVA og OA-barometeret slik at institusjonene kan ta ut tilsvarende rapporter som de i hadde i *Tableau* i PowerBI.

Det var også et spørsmål om å kunne identifisere både første- og sisteforfatter i publikasjonene. Sikt tar med dette i arbeidet med en ny prosjektmodul i NVA som er på vei.

c. Økonomien i publiseringssystemet

SIKT har fått i oppdrag fra KD å se på den totale økonomien for vitenskapelig kommunikasjoner. Det er ikke enkelt å finne ut hvor mye AS Norge bruker til dette.

SIKT har god oversikt over økonomien i Sikt sine avtaler. Sikt har oversikt over økonomien knyttet til gull-tidsskrifter, og Sikt vet også hvor mye kostnader som går med til diamantstøtteordningene Sikt fasiliteter på vegne av institusjonene. Sikt har for dårlige tall på institusjonenes kjøp av abonnementer (lesekostnader). Her må Sikt samarbeide med institusjonene, for eksempel ved spørreundersøkelse, for å få bedre data. Resultatene er ikke publiseringsklare enda og må uansett til en viss grad bygge på beregninger.

Tidslinjen: Har ikke en fast tidslinje. Sikt Har dialog med KD om dette.

2. Narrativ CV - Status for dette i Norge (Tanja Storsul, alle)

Narrative CV-er har vært fremmet av CoARA over tid. Målet har vært å utvide mangfoldet i hva som kan legge grunnlag for vurderinger, samt å kunne inkludere ikke-kvantifiserbare data. Dette har hatt stor oppslutning. Men da Forskningsrådet innførte narrative CV-er kom det som en overraskelse og det ble åpenbart at man hadde lagt ulike ting i dette. I møtet tok vi en runde på hva som tenkes rundt narrative CV-er og om det er behov for å snakke mer om hva dette skal være.

Runden viste at det er behov for og ønske om å jobbe med dette. Vi trenger å operasjonalisere hva dette betyr. Det har vært egne arbeidsgrupper i CoARA som har jobbet med dette, og her har det vært sterk deltakelse fra de nasjonale finansiørene. I NOR-CAM er «refleksjon» en viktig del i NOR-CAM verktøyet, sammen med kvantifiserbare resultater. Det er ikke godt eksemplifisert hvordan dette kan inngå i en CV.

KI utfordrer også de kvantitative dataene. Kan vi fortsatt stole på publikasjonene? Forskningsrådet gjør nå endringer og åpner for både klassiske CVer og narrative.

Det var enighet om å ta et initiativ til en dialogprosess om hva narrative CV-er kan være.

3. Forskningsrådets arbeid med ny policy for åpen forskning (Knut Jørgen Vie)

Dagens policy er fra 2020 og det er behov for å revitalisere denne. Nye elementer er sikkerhet og hvordan balansere åpenhet og skjerming, hvordan forskning tas i bruk, samt KI og store språkmodeller. I tillegg kommer den generelle nasjonale og internasjonale utvikling.

Prosess for utvikling av ny policy: Skal lage et kunnskapsgrunnlag på bakgrunn av en interessentanalyse. Hvem har makt over forskningen og hvem er de ulike interessentene? Det er et mål å nå aktører som vanligvis ikke har en sterk stemme. Utkast skal sendes på høring og det vil være dialogmøter med interessenter.

Tidslinje: Frem mot jul vil det jobbes med interessentanalyse for å få et godt grunnlag til et førsteutkast til våren og lagt frem for styret før sommeren, og for implementering høsten 2027.

4. Open Research Europe, ORE - hvordan bør vi jobbe i Norge med dette? (Knut Jørgen Vie, alle)

Forskningsrådet jobber med dette. ORE skal ny-lanseres snart, og da vil norske forskere få tilgang. ORE er en stor publiseringsplattform som er basert på diamantløsningen. CERN står for den daglige driften og har 5-6 ansatte. Forskningsrådet deltar i Funders Meeting, samt i Outreach Task Force som har ansvar for en kommunikasjons- og lanseringsplan. Lanseringen vil skje inn mot jul. Det kommer til å legges ut som en myk lansering for å teste at alt virker og deretter en tydeligere kommunikasjon av at det har åpnet. Det lages en egen kommunikasjonsplan for Norge, basert på informasjonsmateriale fra ORE. Forhåpentligvis kan Forskningsrådets samarbeidspartnere kobles på denne før lanseringen.

Ordningen kommer til å screene innsendte artikler for bruk av KI, bildemanipulasjon, etterlevelse innen etikk og andre ting som kan true kvaliteten eller troverdigheten. Det settes ned et scientific advisory board i ORE og det offentliggjøres snart hvem som har blitt valgt som medlemmer.

Deltagere i forumet oppfordret Forskningsrådet til å involvere forskersamfunnet på en god måte slik at også forskersamfunnet kan være med å gi innspill til hvordan ORE bør utvikles videre. Nettverket fra forumet kan også brukes til å identifisere hvem som skal inviteres til et webinar/lanseringssamling.

5. Nasjonal rettighetsstrategi - Bør vi jobbe mer proaktivt? (Vidar Røeggen)

Saken har kommet på dagsorden til Det nasjonale publiseringsutvalget etter en henvendelse fra sykehuset i Østfold. Publiseringsutvalget ser at mindre institusjoner finner det vanskelig å innføre rettighetsstrategier. I UH-sektoren har Jan Fridtjof Bernt tolket UH-loven slik at denne ivaretar premisset for en rettighetsstrategi, men denne omfatter ikke institutter og sykehus.

Det er nå flere land som har innført nasjonale rettighetsstrategier.

Det nasjonale publiseringsutvalget vil rette henvendelse til KD og oppfordre til å sette en nasjonal rettighetsstrategi på dagsorden.

6. Status i arbeidet med videreutvikling av vurderingssystemet, CoARA-konferanse og nordisk CAM (Ragnar Lie)

Institusjonene har organisert egne matriser på de fleste områder. Samtidig viser survey til NIFU at det er veldig få forskere som kjenner til CoARA og NOR-CAM. Det er en begrensning på hvordan forskere er involvert og informert om arbeidet. Den 28. oktober arrangeres et seminar sammen med NIFU på OsloMet – hvordan kan man ha dialog og på hvilken måte kan forskerne være med å diskutere rekrutteringssystemet.

Internasjonalt: NOR-CAM har også blitt FIN-CAM og SWE-CAM. Sammen har vi en prosess der vi vurderer om at dette kan bli en EURO-CAM. Det er stor oppmerksomhet om det arbeidet som gjøres i Norge internasjonalt.

Se også artikkel i Khrono: [Hvor står vi i arbeidet med å videreutvikle vurderingssystemet?](#)

7. Kort fra agendaen til EUA-Ekspertgruppe for åpen forskning - møte 23.9. (Ragnar Lie)

Norge var ikke representert på dette møtet. Heidi Ormstad har vært vår representant, men har ikke lenger kapasitet til å følge denne arbeidsgruppen. UHR får fortsatt tilsendt agendaen. EUA har en rekke ekspertgrupper og arbeidsgrupper og de er nå i en prosess der de vil gjennomgå denne organiseringen for å se om hva som skal videreføres og eventuelt endres. De er tydelige på at EUA vil fortsette å arbeide med åpen forskning i en eller annen form.

Agendaen på møtet 23. september handlet bl.a. om utkast til EUAs R&I survey, som har punkter om forskervurdering og åpen forskning (samt en rekke andre temaer), samt at den kommende ERA ACT kan inneholde en såkalt Secondary Publishing Rights SPR, som vil være en europeisk løsning for *right retention strategy*.

8. Eventuelt

Ingen saker